

Dočítate sa v čísle
alebo na www.ozkovo.sk:

- Rozhovor s G.Bishoff z ECOSOC-u – str.2
- Štrajky v Detve a v Námestove zažehnané – str.3
- Podarilo sa uzatvoriť KZVS vo verejnej cestnej doprave – str.4

EURÓPSKI OCELIARI NA NOHÁCH!

Stovka oceliarov z Košíc bola 15. februára tohto roku súčasťou vyše 5 tisícového protestného davu, ktorý pochodoval Bruselom. Oceliari z 15 krajín Európskej únie (EÚ) varovali pred nekalými praktikami a dumpingovými cenami predovšetkým z Číny. Druhá najväčšia ekonomika sveta totiž posielala na svetové trhy oceľ za dumpingové ceny, ktorým sa nedá konkurovať. To zráža európskych oceliarov na kolena, znižuje im zisky, berie odberateľov a likviduje pracovné miesta.

Oceliarske asociácie Eurofer a industriAll uviedli, že len za december minulého roka stratil sektor v EÚ 5-tisíc pracovných miest. Kríza je podľa nich veľkou hrozbou pre všetkých 330-tisíc zamestnancov odvetvia, ktorých počet sa od roku 2008 znížil už o 85-tisíc.

Aj slovenská fabrika, ktorá v metropole východného Slovenska zamestnáva viac ako 10-tisíc ľudí a nepriamo ďalších 2-tisíc, už musela pre lacnú čínsku oceľ od začiatku roka poslať ľudí domov a okresávať týždenný pracovný čas na 4 dni. Aj preto sa aktívne zúčastnili na proteste, spolu s prezidentom spoločnosti Scottom BUCKISOM, predsedom Rady OZ KOVO, Emilom MACHYNYM a predsedom Rady odborov OZ KOVO U.S.Steel Košice, Mikulášom HINTOŠOM. Práve predseda Rady odborov, M.HINTOŠ, poznamenal: „Táto kríza spôsobila, že už tretí mesiac budeme v červených číslach, musíme znižovať zamestnanosť - zatiaľ po dohode a za odmenu. To sa však kedykoľvek môže zmeniť aj na drastickjšie znižovanie. A to ani nespomínam proces kolektívneho vyjednávania, ktorý práve prebieha a kde sú akékoľvek dohody v mzdovej oblasti veľmi ťažké.“ V kontexte očakávaných európskych opatrení na riešenie krízy dodal: „Očakávame predovšetkým pružnejšie konanie zo strany Európskej komisie a zavedenie takých opatrení, ktoré nedovolia na európsky trh dovážať hutnícke výrobky, predávané pod reálne výrobné náklady.“

Do Bruselu, spolu so slovenskými oceliarmi, prišli aj ich kolegovia z troch oceliarní v Čechách. „Problémom je aj nižší záujem investorov o európske oceliárstvo a takisto dosahy na životné prostredie. Čínska výroba ocele napríklad produkuje o 43 percent viac emisií skleníkových plynov ako európska,“ povedal šéf ArcelorMittal Ostrava, Tapas

(Pokračovanie na 2. str.)

V ŽILINE DISKUTOVALI KOVÁCI S PREDSEDOM VLÁDY

V utorok, 23. februára, sa v žilinskom Dome odborov stretli predseda Vlády SR, Robert FICO a minister práce, sociálnych vecí a rodiny, Ján RICHTER s členmi predsedníctva Rady OZ KOVO a viac ako päťsto kovákmi. Pozvanie prijal aj prezident Konfederácie odborových zväzov SR, Jozef KOLLÁR.

Diskusné fórum moderovala podpredsnička Rady OZ KOVO, Monika BENEDEKOVÁ. Najskôr sa publiku prihovoril predseda Rady OZ KOVO, Emil MACHYNA. Podľa neho je základom stability spoločnosti stabilita sociálna. „Musíme mať silných partnerov, s ktorými dokážeme presadiť to, čo chceme. Bez toho to nejde. Inak musíme byť stále v uliciach a presadzovať to tlakom. Myslíme si, že oveľa efektívnejšie to je v normálnom sociálnom dialógu. A ak má druhá strana rovnaké hodnoty, alebo vyšla z rovnakých hodnôt ako sociálna demokracia, tak je prirodzene našim partnerom. Verím, že ak do budúcnosti pôjdeme ďalej, budeme diskutovať o požiadavkách, ktoré sme nastolili. Možno niektoré budú v programovom vyhlásení a postupne ich naplníme. A to je cieľ. Zlepšiť kvalitu života čo najväčšiu počtu ľudí na Slovensku,“ zdôraznil E. MACHYNA.

Predseda Vlády SR, Robert FICO, verejne ocenil spoluprácu s odbormi, ktoré označil za strategického partnera vlády, výrazne prispievajúceho k zvyšovaniu životnej úrovne na Slovensku. Ako povedal: „Predovšetkým si vážim, že sme spoločne dosiahli kvalitný Zákoník práce, ktorý má sociálny rozmer a je európsky. Veľmi si vážim, že spoločne tlačíme na rast minimálnej mzdy. Je tu jasný záväzok po tom, čo sme boli skokanmi v Európskej únii pri zvyšovaní minimálnej mzdy, že chceme dosiahnuť minimálnu mzdu na úrovni okolo 500 eur. Ďalej chcem, aby platili veľmi kvalitné pravidlá kolektívneho vyjednávania, čo môže vytvárať tlak na rast miezd,“ uviedol premiér.

Predseda vlády ďalej podotkol, že predstavitelia odborov nevidia svet čierno-bielo. „Pred-

stavitelia odborov a zamestnancov si na rokovaniach, či je to Rada solidarity alebo tripartita, vždy uvedomujú, že aj hospodársky rast a dobré podmienky na podnikanie sú dôležité. Ale musí tu byť rovnováha. Musíme predovšetkým myslieť na to, že sú tu často ľudia, ktorí jediné práva, ktoré majú, sú tie v Zákoníku práce. A jediné, čo majú, je mzda, ktorú dostanú na konci mesiaca. Preto chceme v mimoriadne dobrej spolupráci s odbormi ďalej pokračovať. Ja som povedal, že sme postavili dobré auto a teraz je šanca ho ešte vylepšovať,“ dodal R. FICO.

Diskusné fórum, do ktorého sa aktívne zapojil aj minister práce, sociálnych vecí a rodiny, Ján RICHTER, sa venovalo viacerým páčivým otázkam zamestnancov - počnúc vybranými úsekmí Zákoníka práce, téme minimálnej mzdy, problémom agentúrneho zamestnávania i možnosti odchodu do predčasného dôchodku – a to najmä v prípade žien a zamestnancov v rizikových profesiách.

Ako zdôraznili predstavitelia vlády, prioritné požiadavky OZ KOVO dostali na papieri, zosumarizované v desiatich bodoch s tým, že ak bude strana SMER-SD súčasťou budúcej vlády, bude OZ KOVO prizvané, aby sa podieľalo na príprave jej programového vyhlásenia (nájdete ich na www.ozkovo.sk/ Aktuality/ Voľby 2016). „To sú veci zosumarizované v odborných podkladoch, ktoré sme dostali od predstaviteľov OZ KOVO. A znovu tak, ako sme to robili celých osem rokov, v normálnom dialógu si sadneme a všade tam, kde to bude možné, urobíme posun dopredu,“ uzatvoril premiér R. FICO.

Text a foto: A.FÁKOVÁ

EURÓPSKI OCELIARI NA NOHÁCH!

(Dokončenie z 1. str.)

RÁDŽEKAR. Na severe Moravy, priamo v trojici oceliarskych firiem. Z Kysúc tam za prácou dochádzajú aj Slováci.

Európski oceliari na problém dumpingových cien z Číny dlhodobo upozorňujú. Európsku komisiu žiadajú o prijatie opatrení, napríklad v podobe ciel na čínsku oceľ, ktoré by boli v prospech európskeho priemyslu. Čína má aktuálne domáce prebytočné kapacity ocele v množstve okolo 400 miliónov ton, čo je takmer trikrát viac, ako celkový dopyt po oceli v EÚ.

ČO NA TO EURÓPSKA KOMISIA ?

Európska komisia už sčasti na požiadavky európskych oceliarov reagovala, aj keď členské štáty tvrdia, že v porovnaní so Spojenými štátmi sú tieto opatrenia nedostatočné. Začiatkom roka zaviedla komisia clá na dovoz oceľových plechov, valcovaných za studena, z Číny a Ruska. Clá na čínsky dovoz sa pohybujú v rozpätí 13,8 až 16 percent, na ruský od 19,8 do 26,2 percenta. Komisia môže zároveň neskôr rozhodnúť, že ich rozšíri so spätnou splatnosťou až od decembra 2015. Okrem toho otvorila antidumpingové vyšetrovanie v prípade čínskych bezošvých rúr, ťažkých plechov a plechov valcovaných za horúca. Brusel chce zistiť, či sa tieto výrobky nepredávajú v Európe za umelo znížené ceny.

Zároveň však zvažovaným prijatím statusu trhovej ekonomiky v Číne komisia vystavuje

európskych oceliarov veľkému riziku. V takom prípade by sa totiž znížili možnosti uvažovať na čínsky dovoz antidumpingové clá. Čína však podľa oceliarov nie je trhovou ekonomikou a ešte stále nespĺňa štyri z piatich kritérií, aby mohla byť za ňu považovaná.

Európsky oceliarsky priemysel je druhým najväčším výrobcom ocele vo svete. Približne 500 oceliarní v 23 členských krajinách každoročne vyrobí 177 miliónov ton.

OCELIAROV PODPORIL AJ MINISTER HOSPODÁRSTVA

Minister hospodárstva SR, Vazil HUDÁK, ktorý sa pracovne tiež nachádzal v hlavnom meste Belgicka, protestujúcich oceliarov podporil. Zároveň ocenil, že sa košickému U.S.Steel podarilo vo februári vrátiť do pôvodného pracovného režimu. Na margo konkrétnej pomoci oceliarom zo strany štátu skonštatoval, že on ju vníma hlavne v správnom nastavení cien energií, ktoré majú najväčší podiel na cenách produktov priemyslu s vysokou intenzitou elektrickej spotreby. Zdôraznil, že to bude úloha aj pre budúcu vládu SR, aby sa zamyslela nad štruktúrou cien za energie a nad tým, ako chce podporiť ťažký priemysel, či už je to výroba ocele alebo hliníka.

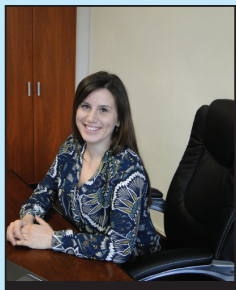
Riešenia vo vzťahu ku krajinám, akou je napríklad Čína, treba podľa HUDÁKA riešiť na celoeurópskej úrovni. „Slovensko počas predsedníctva v EÚ bude musieť riešiť otázku prisúdenia

štátútu trhovej ekonomiky Číne. Je to zložitá záležitosť. Na jednej strane s Čínou chceme a musíme obchodovať, je to ekonomická mocnosť, na strane druhej chceme obchodovať za podmienok, ktoré zodpovedajú európskym požiadavkám a kritériám,“ uviedol V.HUDÁK. Pripustil, že pôjde o zložitú diskusiu, a to nielen pri otázkach ocele.

Vo vzťahoch s Čínou EÚ podľa jeho slov vychádza z objektívnych ukazovateľov, čo znamená, že Európania dodržiavajú pravidlá Svetovej obchodnej organizácie (WTO). „Nezavádzame nejaké extrémne kroky zo strany EÚ. Chceme, aby obchod bol založený na spravodlivých a transparentných pravidlách hry a aby cena za oceľ v EÚ a vo svete zodpovedala výrobným nákladom a nebola zdumppingovaná len preto, že v Číne produkcia ochladla, že je tam lacnejšia pracovná sila, nadprodukcia a chcú sa ocele zbaviť,“ uviedol V.HUDÁK na záver.

PREDSTAVUJEME VEDÚCU METOD. PRACOVISKA OZ KOVO BANSKÁ BYSTRICA

Viacerí z našich čitateľov už zaregistrovali, že na poste vedúceho Metodického pracoviska (MP) OZ KOVO Banská Bystrica nastali začiatkom tohto roka zmeny. Nášho priateľa, dlhoročného vedúceho a zanieteného obhajcu práv zamestnancov -Vladka FILIPČU

-vystriedala v januári mladá, šarmantná a zároveň veľmi šikovná dáma, Zuzana KÚTIKOVÁ (34).

Prezradíme Vám, že nová vedúca bansko-bystrického metodického pracoviska aktuálne končí druhý stupeň vysokoškolského vzdelávania na Ekonomickej fakulte Univerzity M.Bela v B. Bystrici a od mája by už mala disponovať titulom inžinier ekonomie. Z jej doterajších pracovných skúseností spomeňme prácu v administratívne, účtovníctve, v personálnej oblasti a tiež vo verejnej správe, kde dodnes vykonáva funkciu hlavného kontrolóra. K osobným záujmom Zuzky KÚTIKOVEJ patrí čítanie kníh, turistika, cestovanie a spoznávanie Slovenska i okolitých krajín.

Ako sama vraví, jedným z dôvodov, prečo ju táto pracovná ponuka oslovila, je - okrem odborného zájmu - aj silné sociálne čítenie a snaha konkrétne pomáhať zamestnancom riešiť ich pracovné problémy, napr. aj posilnením ich pozície v sociálnom dialógu so zamestnávateľmi. Presne v duchu hesla: „Kde je vôľa, je aj cesta.“

Našej novej kolegyni držíme palce, prajeme jej veľa zdraru a srdečne ju medzi nami vítame!

G. BISCHOFF K EURÓPSKEJ OCELIARSKEJ KRÍZE

Rozhovor s Gabriele BISCHOFF, členkou Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV – známy aj ako ECOSOC- t.j. poradný orgán Európskej únie) a vedúcej Skupiny zamestnancov na tému európskej oceliarskej krízy.

Ako vnímate nedávnú demonštráciu európskych oceliarov v Bruseli?

„Ako odborárka a predsedníčka skupiny zamestnancov v EHSV verím, že právo na pokojný protest a slobodu zhromažďovať sa tvoria základ demokratickej spoločnosti.“

V sektore kovospoločného priemyslu boli zrušené tisíce pracovných miest, prípadne im zrušenie ešte len hrozí. Pokiaľ sa nepodniknú potrebné kroky, tak pravdepodobne nastane zhoršenie tejto situácie. Demonštrácia má za cieľ zvýšiť uvedomenie

si dôležitosti tejto záležitosti a vyvinúť tlak na Európsku úniu a na národné vlády, aby konali.“

Ako hodnotíte situáciu na európskych trhoch s oceľou v kontexte problémov s lacným dovozom ocele a oceľových výrobkov z Číny?

„Európsky odborový zväz a zamestnanci, pracujúci v oblasti oceliarskeho priemyslu, sú extrémne znepokojení z následkov, spojených s lacným dovozom ocele a oceľových výrobkov z Číny, ako aj z ich dopadov na európsky oceliarsky priemysel a na pracovné miesta. Na globálnej úrovni sú potrebné rovnaké podmienky a spravodlivé pravidlá, ktoré dokážu zamedziť neférovým obchodným praktikám. Mimoriadnu dôležitosť nadobúda obnovenie pracovných podmienok a pravidiel ochrany životného prostredia.“

Hovorilo sa už v rámci európskych štruktúr (Európska únia, Európska komisia, či ECOSOC = EHSV) o nejakých konkrétnych riešeniach? Aké sú? A kedy sa budú realizovať?

„V rámci Európskej komisie a iných európskych inštitúcií pretrvávajú diskusia - konkrétne v kontexte otázky, či má Čína získať status trhovej ekonomiky koncom tohto roka. V EHSV už tiež začíname pracovať na tejto záležitosti. Naša konzultačná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI), ktorá spája členov EHSV a externých zástupcov priemyslu, pripraví stanovisko k „Vplyvu na kľúčové priemyselné sektory (a na prácu a jej rast) v prípade možného udelenia statusu trhovej ekonomiky Číne (pre účely nástrojov na ochranu obchodu). Navrhovateľom stanoviska je generálny riaditeľ španielskej únie zamestnancov oceliarskeho priemyslu. Z našej Skupiny zamestnancov pochádza aj spoluautor návrhu z industriAll Európskej únie, ktorá zastupuje záujmy pracovníkov voči dodávateľským reťazcom v rámci výroby, ťažby a v sektore energetiky v celej Európe. Očakávame, že toto stanovisko bude prijaté na plenárnom zasadnutí EHSV v júli.“

Mala by, podľa Vás, Európska únia akceptovať Čínu ako plnohodnotnú trhovú ekonomiku?

„Generálne stanovisko európskeho odborárskeho hnutia je, že Čína nespĺňa kritériá trhovej ekonomiky, keďže nepreukázala splnenie technických kritérií MES, definované pri jej vstupe do Svetovej obchodnej organizácie (WTO). Pre nás, ako zástupcov odborov, spočíva cieľ v upevnení pracovných podmienok a ľudských práv, v presadzovaní udržateľného vývoja a v zlepšení pracovných a životných podmienok zamestnancov nielen v Európskej únii, ale aj na celom svete. Európska odborová politika musí byť zásadne používaná pre účely realizácie týchto cieľov a nielen, aby ostali cieľom samým o sebe.“

Ďakujem za rozhovor. A. FÁKOVÁ
Za preklad a spoluprácu ďakujeme J.ŠPAČKOVEJ

Najbližšie číslo PRIORÍT
vyjde 29. 3. 2016

priority

mesačník OZ KOVO, vydáva OZ KOVO v OZK SERVICE, spol. s r.o. Redakcia: ČSA 25, 974 01 Banská Bystrica. Tel.: 0911 394 318, e-mail: fakova@ozkovo.sk. Redakčná rada: Mgr. Bc. Pavel KÚS, predseda, členovia: Ing. Daniela LENGYELOVÁ, Vladimír FILIPČA, Irena ŠKROVINOVÁ, Jozef BURIAN, JUDr. Martin VAVRO, Ing. Ján Štauka. Zodpovedná redaktorka Mgr. Anita FÁKOVÁ.

Grafická úprava a tlač: Tlačiareň D&M, Slovenská Lupča. ISSN: 1338-3051. Neobjednané rukopisy a fotografie redakcia nevracia. Priority nájdete aj na www.ozkovo.sk

Z ODBORÁRSKEJ KUCHYNE

HROZBA ŠTRAJKU V DETVE I NA ORAVE ZABRALA

V januári sa v dvoch základných organizáciách Odborového zväzu KOVO – v Detve a v Námestove - schylovalo k ostrému štrajku (písali sme o tom aj v januárových Prioritách). V prvom prípade nedostali zamestnanci detvianskej spoločnosti PPS Group, a.s. Detva, vyplatené výkonnostné odmeny za december 2015 a tak v polovici januára tohto roku vstúpili do štrajkovej pohotovosti. V námestovskej firme Yanfeng sa zas kolektívni vyjednávači nevedeli 4 mesiace dohodnúť s vedením na zvýšení miezd zamestnancov. V polovici decembra v závide vyhlásili štrajkovú pohotovosť a gradujúca nespokojnosť vyústila do februárového protestného zhromaždenia zamestnancov pred areálom firmy. Varovný prst v podobe odhodlania zamestnancov vstúpiť do ostrého štrajku však nakoniec v oboch prípadoch začínal.

DETVANCI DOSIAHLI SVOJE

Podme teda po poriadku. V Detve sa zmlouvali takmer všetci zamestnanci, aby obhájili svoje nároky. Ako v tom čase potvrdil predseda Základnej organizácie (ZO) OZ KOVO Podpolianske strojárne, Stanislav L'UPTÁK: *„Opakované rokovania s vedením firmy nepriniesli žiadne výsledky. Vážne a podrobne sme analyzovali situáciu, rozprávali sme sa s ľuďmi. Z 969 zamestnancov, ktorí momentálne pracujú v PPS, 840 potvrdilo svoje odhodlanie vstúpiť do štrajku.“* Ten bol naplánovaný na pondelok, 1. februára 2016, so začiatkom o 6.00 hod. Nakoniec však k dohode predsa len došlo a štrajk bol zrušený.

Najskôr vo štvrtok, 25. januára, v čase, keď zástupcovia zamestnancov informovali médiá o spôsobe plánovaného štrajku, poslal zamestnávateľ novinárom správu, že ešte v ten deň chcú zamestnancom doplatiť decembrové výkonnostné odmeny. Zamestnancov informovali až neskôr. K dohode o urovaní medzi odborármi a zamestnávateľom nakoniec došlo v nasledujúci deň - v piatok, 29. januára 2016.

„Z predmetnej dohody vyplýva, že zamestnancom poskytnutá platba predstavuje výkonnostnú odmenu za mesiac december 2015. Výbor ZO OZ KOVO sa zaväzuje, že s okamžitou účinnosťou ruší rozhodnutie o uskutočnení štrajku, ktorý vyhlásený so začiatkom na deň 1. februára 2016 a zároveň zabezpečí, aby zamestnanci v tomto termíne riadne nastúpili na pracovné zmeny a riadne vykonávali prácu,“ píše sa vo vyhlásení. Ďalej sa tam uvádza, že vedenie PPS Group pristúpilo k vyplateniu tejto „nenárokovateľnej“ časti mzdy, keďže nárast výroby v prvom kvartáli 2016 aktuálne predstavuje 10 % voči plánu a snaží sa o uzavretie nových kontraktov s kľúčovými zahraničnými zákazníkmi.

Dodajme, že nevyplatená výkonnostná odmena predstavovala v decembrovom čase dovoleniek v priemere 100 eur v hrubom na zamestnanca. V chudobnom regióne, akým Detva nepochybne je a po skúsenostiach, ktoré zamestnanci tejto strojárnej fabriky z minulosti majú, je skutočne obdivuhodné, ako jednotne a odhodlane sú ochotní hájiť si svoje práva a nároky.

NA ORAVE POMOHLÓ AJ PODPORNÉ ZHROMAŽDENIE

Trošku iný vývoj mala situácia na Orave. Zamestnanci spoločnosti Yanfeng Automotive Interiors, ktorá sa zaoberá výrobou interiérových doplnkov a technického vybavenia automobilov a patrí čínskemu investorovi, sú dlhodobo nespokojní so svojím mzdovým ohodnotením. Dúfali, že v rámci kolektívneho vyjednávania sa im podarí v tomto roku dosiahnuť výraznejší nárast miezd, keď priemerná mzda zamestnanca vo výrobe je tu približne 663 eur v hrubom. Predseda Základnej organizácie Odborového zväzu (OZ) KOVO Nižná, ktorá zastupuje zamestnancov, Marián CVANCIGER, vtedy povedal: *„Naša pôvodná požiadavka predstavovala nárast tarifných miezd o 17%. Po niekoľkých kolách kolektívneho vyjednávania žiadame zvýšenie platu pre každého zamestnanca o 50 eur mesačne, zamestnávateľ nám ponúka len 26 eur, s čím nesúhlasíme.“*

Stagnujúce kolektívne vyjednávanie vyústilo 16. decembra 2015 do vyhlásenia štrajkovej pohotovosti a žiadosti o pridelenie sprostredkovateľa z ministerstva práce. Vyše 900 zamestnancom, z ktorých je približne tristo agentúrnych, však pomaly dochádzala trepezlivosť. Veci nabrali razantnejší spád po uskutočnení podporného zhromaždenia zamestnancov pred areálom firmy v Námestove (4. februára tohto roku), kde sa ľuďom, odchádzajúcim z jednej zmeny a následne prichádzajúcim do druhej zmeny, prihovarili okrem predsedu ZO Mariána CVANCIGERA, aj predsedu Rady OZ KOVO, Emil MACHYNA a člen predsedníctva Rady OZ KOVO, Jaroslav KORDEK.

Nakoniec - po deviatich kolách kolektívneho vyjednávania a desiatom pred sprostredkovateľkou z ministerstva práce - k dohode predsa len došlo. Zamestnanci budú mať vyššie tarifné mzdy o 50 eur. *„Valorizácia bude priznaná v dvoch termínoch. Od 1. marca sa platy zvýšia o takmer 42 eur a od 1. augusta o zvyšnú sumu osem eur. Za február ešte dostanú zamestnanci jednorazovú odmenu 30 eur,“* potvrdil 10. februára tohto roku predseda ZO OZ KOVO Nižná, Marián CVANCIGER. Hrozba štrajku v námestovskej firme tak bola odvrátená.

Text a foto: A.FÁKOVÁ

OČAMI PODPREDSEDNIČKY OZ KOVO

Na volebnú nôtu...

Nemám rada predvolebné obdobie. Ku všetkým tým katastrofickým správam, ktorými nás dennodenne kfmia médiá všetkého druhu, sa v tomto období navyše pridávajú aj hádky,

vzájomné obviňovanie a osočovanie sa politikov naprieč celým politickým spektrom. Pravidlá „fair play“ sú v politickom boji neznámym pojmom. Veď je omnoho jednoduchšie vyšachovať protivníka kritikou, čo aj zmanipulovanou, ako ponúknuť zmysluplné riešenie problému.

Z káuz, ktoré sa objavujú ako huby po daždi, je väčšina voličského elektorátu už značne unavená a z ich rôznych interpretácií aj zmätená. Nestačí sa čudovať, ako zrazu všetci poznajú riešenia na všetky problémy, ktoré trápia Slovensko a jeho občanov. Lebo voličovi treba niečo sľúbiť! A najlepšie to, čo chce počuť. Veď každý hlas sa počíta. Čo na tom, že z predvolebných sľubov mnohokrát ostanú len útržky na predvolebných billboardoch.

To, čo mne na Slovensku chýba, je politická úprimnosť. Znie to možno rozporuplne, lebo v politike sa predsa úprimnosť nenosí. Úprimnosť zámerov politikov však predpokladá, že pri správe tohto štátu uprednostnia verejný, teda celospoločenský záujem pred svojím vlastným, osobným záujmom. Že potreby bežných ľudí, ich záujmy a hodnoty, budú tou hlavnou prioritou a premietnu sa vo všetkých politikách štátu. Nechcem generalizovať a zjednodušovať, ale politikov, ktorým sa to darí, je ako šafranu. Obzvlášť pri volebných urnách je dôležitá historická skúsenosť, pretože len cez poznanie minulosti môžeme správne nasmerovať budúcnosť.

Slovensko čaká náročný rok. Nielen volebný, ale aj predsednícky. Po prvýkrát budeme predsedajúcou krajinou Rady EÚ a stane sa tak v čase, keď aj Európska únia prechádza veľmi turbulentným obdobím. Budú to veľké výzvy a zároveň veľké šance opäť posunúť našu krajinu o stupeň vyššie. Prvý krok k tomu urobíme my všetci už 5. marca 2016. Verím, že s rozumom a na základe skúseností a poznania.

Monika BENEDEKOVÁ

Čo je nové v kolektívnom vyjednávaní

VO VEREJNEJ CESTNEJ DOPRAVE SI ZAMESTNANCI PRILEPŠIA

Odborový zväz (OZ) KOVO a Zväz autobusovej dopravy sa 8. februára tohto roku dohodli na zvýšení tarifných aj priemerných plátov, a to pre približne 12-tisíc zamestnancov autobusových spoločností. Rokovanie o kolektívnej zmluve vyššieho stupňa pre verejnú cestnú dopravu sa opätovne konalo pred sprostredkovateľom a do Žiliny ho prišlo podporiť viac ako dvesto zamestnancov SAD-iek, ktorí skandovaním upozorňovali na svoju prítomnosť. Výsledkom rokovania je, že tarifné mzdy zamestnancom v tomto roku stúpnu o 6,6 percenta a priemerné platy o tri až štyri percentá.

Ako po rokovaní skonštatoval predseda Rady OZ KOVO, Emil MACHYNA: „Zamestnanci majú tri percentá isté a to štvrté bude závisieť od splnenia hospodárskeho výsledku spoločností v tomto roku.“ Zároveň však zdôraznil, že za posledných päť rokov spoločnosti Slovenskej autobusovej dopravy (SAD-ky) hospodárske ciele vždy naplnili, a teda je reálny predpoklad, že tak urobia aj tento rok. „Dohodnutý nárast tarifných aj priemerných miezd pritom nie je závislý od výšky inflácie, čo znamená, že reálny nárast plátov by mohol byť aj vyšší,“ skonštatoval E. MACHYNA.

Odborový zväz KOVO a Zväz autobusovej dopravy sa po niekoľkých neúspešných kolách dokázali dohodnúť na zvýšení miezd až na druhom stretnutí pred sprostredkovateľkou, určenou ministerstvom práce a sociálnych vecí. Ako sa po skončení vyjadrila hlavná vyjednávačka Odborového zväzu KOVO a zároveň podpredsedníčka zväzu, Monika BEBEDEKOVÁ: „Bol to štvorhodinový maratón náročných rokovaní a chvíľami to vyzeralo, že sú možnosti oboch strán vyčerpané a k dohode nedôjde. Chcem sa poďakovať všetkým našim členom, ktorí nás prišli do Žiliny osobne podporiť, ale aj tým zamestnancom dopravných podnikov, ktorí svoju solidaritu vyjadrili prítupnosťou nálepky „Podporujem kolektívne vyjednávanie.“

Ako ďalej spomenula, odborári na začiatku požadovali 10-percentné zvýšenie tarifných miezd, zamestnávateľia ponúkali 6 percent. Priemerné mzdy

pôvodne žiadali odborári zvýšiť o osem percent, zamestnávateľia boli ochotní pristúpiť len na jedno percento.

Priemerné platy v autobusovej doprave sa pohybujú od 600 do 950 eur v závislosti od regiónu, v priemere sú na úrovni 780 eur. Tarifné platy vodičov autobusov či servisných pracovníkov by teda mali priemerné stúpnuť o 50 eur a priemerné mzdy o približne 30 eur. Dohodnutý nárast plátov platí pre rok 2016, vrátane výplat za január. Pripomeňme, že vlni sa zástupcovia zamestnancov so zamestnávateľmi dokázali dohodnúť len na 2,5-percentnom zvýšení priemerných miezd, pričom tarifné platy ostali nezmenené.

Text a foto: A.FÁKOVÁ

AKTUÁLNE Z VYJEDNÁVANIA KOLEKTÍVNYCH ZMLÚV VYŠŠIEHO STUPŇA

KZVS STROJÁRSKA - VYJEDNÁVANIE UKONČENÉ

Kolektívne vyjednávanie v odvetví strojárskemu priemyslu môžeme označiť za jedno z tých menej problémových, keď sa po treťom kole spoločných stretnutí podarilo dospieť k vzájomnej dohode na zvýšení tarifných miezd zamestnancov. **Dodatok k platnej kolektívnej zmluve vyššieho stupňa na roky 2016 – 2017 tak zaručuje zamestnancom nárast mzdových taríf, obsiahnutých v platnej kolektívnej zmluve vyššieho stupňa, o 2,63%, pričom toto zvýšenie miezd nadobudlo účinnosť 1. februára 2016.**

KZVS HUTNICKÁ – NEUKONČENÉ, PRETRVÁVAJÚCE PROBLÉMY

Naopak, kolektívne vyjednávanie pre oblasť hutníckeho priemyslu stále trvá, pričom v súčasnosti nemožno predvídať termín jeho uskutočnenia. V kolektívnom vyjednávaní pre hutnícky priemysel komplikuje situáciu nepriaznivá celoeurópska situácia v hutníctve, ktorá je ovplyvnená znížením objemu zákaziek hutníckych spoločností, čo má priamy vplyv na ich ochotu podeliť sa so zamestnancami o zisk. **Návrh zamestnávateľov na zvýšenie tarifných miezd zamestnancov, platných v súčasnej kolektívnej zmluve, o 0%, Odborový zväz KOVO striktnie odmietol, vrátane ďalších návrhov zamestnávateľského zväzu, aby boli z obsahu kolektívnej zmluvy vypustené aj viaceré zamestnanecké benefity.** V tejto chvíli prebiehajú vnútorné diskusie ohľadom ďalšieho vývoja a ďalšie kolo kolektívneho vyjednávania sa očakáva na prelome mesiacov február - marec.

KZVS ELEKTROTECHNICKÉHO PRIEMYSLU – NEUKONČENÉ, PRETRVÁVAJÚCE PROBLÉMY

Kolektívne vyjednávanie v odvetví elektrotechnického priemyslu rovnako stagnuje z procesných dôvodov na strane zamestnávateľského zväzu, ktorý sa zaoberá vnútornými problémami, súvisiacimi s reprezentatívnosťou kolektívnej zmluvy. Čaká sa preto na ďalšie aktivity a rozhodnutia zamestnávateľského zväzu. **Návrh na zvýšenie tarifných miezd zo strany OZ KOVO zodpovedal návrhom v ostatných KZVS, t.j. cca 6,2%.**

KZVS DOPRAVA - UKONČENÉ

Kolektívne vyjednávanie bolo ukončené až po 2. stretnutí pred sprostredkovateľom, pričom problémom sa tak, ako v ostatných rokoch, stala otázka zvýšenia miezd. Po opakovaných diskusiách bola nakoniec dosiahnutá **dohoda, keď sa tarifné mzdy zamestnancov, obsiahnuté v KZVS, zvýšia o cca 6,6% (v 6. tarifnej triede – 2,74 eur a ostatné sa primerane upraví) a priemerné mzdy zamestnancov sa zvýšia o najmenej 3% percentá u jednotlivých zamestnávateľov v jednotlivých kategóriách zamestnancov a o ďalšie 1% za predpokladu naplnenia plánovaného hospodárskeho výsledku u jednotlivých zamestnávateľov.** Pochopiteľne sa predpokladá ďalšie navýšenie tarifných i priemerných miezd zamestnancov prostredníctvom podnikových kolektívnych zmlúv. **KZVS bude účinná od 1. 3. 2016 do 31. 12. 2017. Mzdová časť pre rok 2017 bude potom predmetom ďalšieho kola kolektívneho vyjednávania.**

JUDr. Marek ŠVEC, Ph.D.
vedúci Úseku ekonomiky a kolektívneho vyjednávania OZ KOVO

KAMPAŇ NA PODPORU KOLEKTÍVNEHO VYJEDNÁVANIA

Predvolebná rétorika viacerých politických strán o znížení daní a odvodov má, podľa predsedu Odborového zväzu (OZ) KOVO Emila Machynu, aj jedno konkrétne riešenie: a to zvýšenie miezd zamestnancov prostredníctvom kolektívneho vyjednávania. Odborový zväz KOVO chce preto aj v tomto roku pokračovať v kampani na podporu kolektívneho vyjednávania. Na februárovej tlačovej konferencii v Bratislave to potvrdili najvyšší predstavitelia zväzu.

„Vzhľadom na dynamiku ekonomického rastu, vývoj produktivity práce, nie je mzdová úroveň na Slovensku adekvátna,“ skonštatovala na túto tému podpredsedníčka OZ KOVO Monika BEBEDEKOVÁ. Ako uviedla, minulý rok k tretiemu kvartálu bola priemerná mzda 861 eur. „Asi dve tretiny zamestnancov nedosahujú úroveň priemernej mzdy na Slovensku. V prípade, že priemerná mzda sa bude hýbať niekde okolo 880 eur za rok 2015, tak medián tvorí asi 705 eur v hrubom vyjadrení,“ vyčíslila.

Preto je zväz presvedčený, že kolektívne vyjednávanie potrebuje rešart. „**Potrebujeme posilniť sociálny dialóg tak na odvetvovej úrovni, ako aj na podnikovej úrovni, aby sme dosiahli razantnejší nárast miezd. Tam, kde odbory pôsobia, sú mzdy v podnikoch, ktoré sú pokryté kolektívnou zmluvou, asi o 21 % vyššie ako v podnikoch, kde kolektívna zmluva neexistuje,**“ uviedla podpredsedníčka M. BEBEDEKOVÁ s tým, že v septembri tohto roka pripravujú opäť rozsiahlu kampaň na podporu kolektívneho vyjednávania.

OZ KOVO upozorňuje aj na to, že zamestnanci na Slovensku odpracujú viac hodín za výrazne nižšiu mzdu ako v iných krajinách. „**Priemerný týždenný odpracovaný čas na Slovensku je 41 hodín pri priemernej produktivite práce na odpracovanú hodinu 2,5 % a priemerná mzda je na úrovni 824 eur v rámci vybraných odvetví. V susednom Rakúsku je priemerný odpracovaný čas 37 hodín pri oveľa nižšej produktivite na úrovni 1 % a priemerná mzda je 3474 eur. Takže slovenský zamestnanec odpracuje viac hodín s vyššou hodinovou produktivitou práce a dostane niekoľkonásobne nižšiu mzdu,**“ vyčíslil ekonomický poradca OZ KOVO, Juraj ZELENÍK.

V rámci daňovo-odvodového nastavenia by odborári súhlasili so zvýšením dane pre právnické osoby. Na druhej strane navrhujú, aby odpisy, ktoré budú do priamych investícií či technologických celkov, mohli byť odpisované počas piatich rokov. „**Dnes všetky nadnárodné spoločnosti zdaňujú svoj príjem niekde inde a za iné dane, ktoré sú v daňových rajoch nižšie, i keď na Slovensku máme daň jednu z najnižších, čo sa týka z priamych daní oproti štátom okolo nás,**“ podotkol na záver predseda OZ KOVO, Emil MACHYNA.

(af, TASR)

Mohlo by vás zaujímať

KOZ SR: PRIORITOU KRATŠÍ PRACOVNÝ ČAS

Skracovanie pracovného času v súvislosti s digitalizáciou považujú zástupcovia Konfederácie odborových zväzov (KOZ) SR za jednu z priorit, ktorej by sa mala vláda SR venovať počas svojho predsedníctva v Rade Európskej únie (EÚ) v druhom polroku 2016. Zamestnávateľia zase prikladajú význam otázke byrokracie a konkurencieschopnosti únie ako celku.

Dokumentom o východiskách programu slovenského predsedníctva v EÚ sa 22. februára zaoberala Rada solidarity a rozvoja, pričom vláda by ho mala schváliť do konca mesiaca.

Konfederácia odborových zväzov SR v ňom vyzdvihla najmä oblasť zamestnanosti a sociálnych otázok. „My ešte požadujeme, aby vláda v rámci predsedníctva požiadala hospodársky a sociálny výbor o spracovanie jednej, pre nás veľmi dôležitej témy, a to je digitalizácia a s ňou súvisiaca zamestnanosť a skracovanie pracovného času,“ priblížil po rokovaní prezident KOZ SR Jozef KOLLÁR. Odborári zároveň žiadajú rozpracovať Transatlantickú dohodu o obchode a investíciách medzi EÚ a USA.

Zástupcovia podnikateľov z Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR vnímajú predsedníctvo Slovenska v Rade EÚ ako príležitosť na zviditeľnenie krajiny. „Dnes sú ťažké časy v rámci únie, ťažšie a ťažšie sa získavajú konsenzuálne výstupy a predsedníctvo naozaj nebude ľahkou záležitosťou pre Slovensko a pre ministrov, ktorí budú v tom čase pôsobiť vo vláde,“ uviedol viceprezident asociácie Rastislav MACHUNKA.

Z pohľadu zamestnávateľov by sa mohla EÚ podľa neho venovať byrokracii a konkurencieschopnosti únie ako celku. „Z hľadiska nastavenia legislatívy a nákladov, ktoré dnes sú na podnikanie, či už sú to environmentálne záťaž, či už je to otázka sociálnych aspektov, ktoré sú v únii na veľmi širokej báze,“ opísal viceprezident asociácie.

(r. Sita)

ÚSTAVNÝ SÚD O ZÁKONE O KOLEKTÍVNO M VYJEDNÁVANÍ

Ústavný súd SR na svojom verejnom pojednávaní v polovici februára tohto roku rokoval o návrhu skupiny 32 opozičných poslancov Národnej rady (NR) SR, ktorí podaním napadli niektoré novelizované ustanovenia zákona o kolektívnom vyjednávaní. Plénum odročilo svoje pojednávanie na 16. marca, kedy má definitívne rozhodnúť.

Skupina 32 poslancov, na čele s Radoslavom Procházkom, doručila podanie na Ústavný súd SR ešte v decembri 2013. Návrh podania sa týkal pôsobnosti vyšších kolektívnych zmlúv, ktoré sa majú vzťahovať aj na spoločnosti a subjekty, ktoré nie sú členmi niektorého zamestnávateľského zväzu či odborového orgánu. Podľa nich je takéto rozšírenie protiústavné. „V širšom význame ide o rozšírenie pôsobnosti vyššej kolektívnej zmluvy aj na subjekty, ktoré nie sú reprezentované jej zmluvnými stranami, teda aj na zamestnávateľov, ktorí nie sú členmi organizácie zamestnávateľov, ktorá takúto zmluvu uzavrela a aj na ich zamestnancov,“ uvádza sa podaní.

Navrhovatelia argumentujú, že extenzia je spôsobila zasiahnuť do viacerých ústavných princípov a noriem. Ako príklad uviedli porušenie princípu zmluvnej slobody, práva na podnikanie či práva vlastníť majetok, ako aj ďalších princípov právneho štátu. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nevyhovel návrhu, aby pozastavil účinnosť napadnutých ustanovení.

Podľa navrhovateľov podstata tkvie v tom, že dohoda jedného zamestnávateľa so svojimi zamestnancami sa v dôsledku rozhodnutia štátu bude vzťahovať aj na iných zamestnávateľov a ich zamestnancov, a to bez toho, aby mal ktokoľvek iný okrem ministerstva možnosť posúdiť, či boli splnené zákonné podmienky.

Podľa nich by mal mať súd možnosť posúdiť, či ministerstvo dodržalo podmienky, za ktorých to môže urobiť. Súdny však z toho procesu úplne vylúčené. Napríklad podmienka reprezentatívnosti je dnes nastavená tak, že preferuje zamestnávateľov, ktorí sú združení vo veľkej zamestnávateľskej organizácii. Je tu však veľa zamestnávateľov, ktorí nie sú v nijakých združeníach či zväzoch, ani nemusia byť, a nie je dôvod, aby im to bolo na ujmu. Podľa navrhovateľov to zneprehľadňuje objem povinností, ktorým sú podnikatelia a zamestnanci vystavení.

(r. TASR)

25-ROČNÁ ZÁKLADNÁ ORGANIZÁCIA – MARIANUM

V závere januára sa v Bratislave uskutočnilo v poradí už 24. spoločné stretnutie bývalých členov a dôchodcov zo Základnej organizácie OZ KOVO Marianum – Pohrebničníctvo mesta Bratislava. Okrem príjemného posedenia to bola zároveň aj príležitosť pripomenúť si viaceré významné medzníky tejto základnej organizácie, medzi nimi aj skutočnosť, že v tomto roku oslávi 25. výročie založenia mestskej príspevkovej organizácie Marianum, ale aj fakt, že doteraz na čele tejto základnej organizácie stojí najstarší, ale zároveň i nesmierne aktívny predseda, pán Ladislav WOLF (81).

Na adresu pána Ladislava WOLFA sa však zo strany jeho bývalých i súčasných kolegov hrnú aj ďalšie slová uznania. Treba spomenúť, že členom odborovej organizácie je neuveriteľných 60 rokov a patril k zakladateľom Základnej odborovej organizácie ZARES š.p. Bratislava. Rovnako stál aj pri zrode ZO OZ KOVO Marianum.

Aj v snahe pripomenúť si tieto krásne časy a zostať v pravidelnom kontakte s bývalými spolupracovníkmi každý rok organizuje spoločné posedenia s bývalými kolegami a dôchodcami. Na to januárové medzi seba pozvali aj Jaroslava KOPANICU, člena predsed-

níctva Rady OZ KOVO, ktorý výbornú atmosféru, ale aj šikovnosť a rozhladenosť predsedu ZO, p. L. WOLFA, náležite ocenil. Jasnou rečou hovoria aj čísla: V spoločnosti pracuje 158 zamestnancov, z ktorých je 99 organizovaných v tejto odborovej organizácii organizovaných. „Len toho stého ešte musím prehovoriť,“ dodáva so smiechom pán Ladislav WOLF.

A my veríme, že sa mu to podarí. Rovnako, ako prajeme bývalým i súčasným členom tejto základnej organizácie veľa zdravia a mnoho osobných i pracovných úspechov.

Text a foto: A. FÁKOVÁ

KRÁTKO

PRACUJÚCICH CUDZINCŮV PRIBÚDA

Ku koncu januára pracovalo na Slovensku 25,5 tisíc cudzincov. V porovnaní s januárom minulého roka ide o nárast o 5,4 tisíc osôb. Najpočetnejšie zastúpenie na slovenskom pracovnom trhu majú občania Rumunska. Tých u nás ku koncu minulého mesiaca pracovalo 6 tisíc. Na druhej priečke sú občania Českej republiky, ktorých prišlo za prácou na Slovensko 3,2 tisíc. Nasleduje Poľsko, ktoré na Slovensku zaznamenalo vyše 3 tisíc svojich občanov. Každý tretí cudzinec na Slovensku pritom pracoval v Bratislave. V piatich okresoch hlavného mesta Slovenska bolo totiž zamestnaných takmer 8,3 tisíc cudzincov.

EKONOMIKA SR NAJRYCHLEJŠIA V EÚ

Slovenská ekonomika rastie najrýchlejšie za posledných päť rokov. Posledný štvrtrok 2015 vzrástla až o 4,2 percenta, čo bolo najviac z krajín Európskej únie (EÚ). Za celý minulý rok ekonomika eurozóny vzrástla o 1,5% a hospodárstvo celej EÚ sa posilnilo o 1,8%. Vplyva to z údajov Štatistického úradu SR a Eurostatu. Dočerpávaním eurofondov podporené slovenské hospodárstvo dokázalo zvládnuť čínsky akciový masaker, emisnú kauzu Volkswagenu, aj konkurzové prepady významných európskych a amerických akciových indexov. Ekonomiku podporuje aj väčšia ochota Slovákov míňať peniaze. Za celý rok 2015 vzrástla slovenská ekonomika o 3,7 percenta hrubého domáceho produktu (HDP). Tento rok však slovenská ekonomika pravdepodobne nebude tak rýchlo rásť. Napriek tomu bude krajina pod Tatrami štvrtou najrýchlejšie rastúcou ekonomikou eurozóny. Rast o 3,2 percenta HDP v roku 2016 Slovensku predpovedá Európska komisia.

NEZAMESTNANOSŤ NAD 20 % MALO PÄŤ OKRESOV

Miera nezamestnanosti bola na konci januára tohto roka vyššia ako 20% v piatich okresoch na Slovensku. Ide o okresy Rimavská Sobota, Kežmarok, Rožňava, Revúca a Poltár. Vplyva to z údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Najvyššiu mieru nezamestnanosti má dlhodobou okres Rimavská Sobota, kde táto dosiahla 27,41%, čo je medziročný pokles o 1,87 percentuálneho bodu. Nasleduje okres Kežmarok s 23,11% - nou nezamestnanosťou a tretí najhorší je okres Rožňava. V ňom bola miera nezamestnanosti 21,87%. Okres Revúca vykázal ku koncu januára mieru nezamestnanosti 21,40% a v okrese Poltár to bolo 21,14%. Alarmujúce sú aj čísla mladých nezamestnaných. Do 20 rokov malo ku koncu vlaňajška 11,8 tisíc ľudí bez práce, vo veku od 20 do 24 rokov to bolo 40,2 tisíc nezamestnaných a 41,6 tisíc uchádzačov o zamestnanie malo 24 až 29 rokov. To znamená, že takmer traja z desiatich evidovaných nezamestnaných na Slovensku boli mladí ľudia do 29 rokov. Išlo o 93,6 tisíc osôb z celkového počtu 334,4 tisíc nezamestnaných.

NAMIESTO ŽLTÉHO LÍSTKA ESEMESKA ČI MAIL

Slovenská pošta prináša pre klientov nové elektronické služby. Občania si od februára 2016 môžu na všetkých poštách vybaviť Elektronické oznamovanie zásielok. Nová služba nahradí tzv. žlté lístky a klienti budú oznámenia o zásielkach dostávať prostredníctvom SMS či e-mailov. Službu elektronické oznamovanie zásielok Slovenská pošta poskytuje na základe žiadosti klienta – adresáta, ktorou požiadajú poštu, že chce byť elektronicky informovaný o uložení listových zásielkach (doporučených listoch, poisťených listoch, úradných zásielkach, neštandardných listových zásielkach). Stačí, ak adresat pri prvotnej registrácii uvedie svoje telefónne číslo alebo e-mail. V prípade, ak si klient nevyzdvihne zásielku do niekoľkých dní, Slovenská pošta mu doručí aj papierové Oznamenie o uložení zásielky. Slovenská pošta prináša inováciu aj v rámci platobného systému E-KOLOK. Súdne a správne poplatky bude možné uhradiť už aj cez aplikáciu v mobilnom telefóne.

(r. Sita, TASR, rb)

NEPLATNOSŤ KOLEKTÍVNEJ ZMLUVY

V poslednej dobe sa opakovane stretávame s otázkami, súvisiacimi s neplatnosťou podnikovej kolektívnej zmluvy, a to v súvislosti s výkladom §4 Zákona o kolektívnom vyjednávaní (ďalej ako ZoKV). Nasledujúci krátky článok by chcel aspoň minimálne prispieť k zodpovedaniu základných otázok.

Za neplatnú sa považuje taká časť kolektívnej zmluvy, ktorá je v rozpore so všeobecnými právnymi predpismi. Zákon o kolektívnom vyjednávaní (ZoKV) bližšie nekonkretizuje tieto právne predpisy. Vzhľadom na zákonnú úpravu možno uviesť, že pôjde najmä o právne predpisy, ktoré obsahovo bezprostredne

súvisia s kolektívnou zmluvou, t.j. umožňujú, aby si odborová organizácia so zamestnávateľom dohodli priaznivejšiu úpravu záväzkov. Medzi takéto právne predpisy môžeme zaradiť napr. Zákoník práce, Zákon č. 412/2003 Z.z. o náhrade príjmu počas dočasnej práceneschopnosti, Zákon č. 152/1994 Z.z. o sociálnom fonde, Zákon č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení, ale aj zákon o BOZP, či zákon o ochrane verejného zdravia a iné.

Za rozpor so všeobecne záväznými právnymi predpismi možno považovať nielen každý záväzok kolektívnej zmluvy, ktorý by zaručoval zamestnancom nižšie nároky ako príslušný obsahovo súvisiaci právny predpis, ale aj taký záväzok, ktorý sa odchyľil od kogentného (nariadeného) ustanovenia právneho predpisu, pričom jeho dikcia nedovoľuje odchylenie sa od neho, a to ani vtedy, ak by to bolo v prospech zamestnancom. Pri posúdení, či je konkrétne ustanovenie kolektívnej zmluvy v rozpore s právnymi predpismi musíme zobrať do úvahy i skutočnosť, že určitý záväzok nemusí byť vyjadrený v právnom predpise explicitne (výslovné), ale len nepri-

mym spôsobom. Záväzok určitého konania alebo odchylenia sa prostredníctvom dohody medzi zmluvnými stranami môže byť uvedený samotnou dikciou právnej úpravy a systematickým kontextom zaradenia zákonného ustanovenia v právnom predpise. To, že zmluvné strany sa na určitej úprave pracovnoprávneho nároku nemôžu dohodnúť, vyplýva následne z teoretického vysvetlenia tohto ustanovenia ako priamo z právneho predpisu (napr. zmluvné strany sa nemôžu dohodnúť na výpovedných dôvodoch, z ktorých je možné zamestnancomi dať výpoveď, keďže právna úprava v §63 ZP má kogentný (prikazujúci) charakter a výpočet dôvodov výpovede uvádza taxatívny (podrobne stanovený) spôsobom). V prípade rozpornosti záväzku z kolektívnej zmluvy s právnym poriadkom možno teda celý takýto záväzok považovať za neplatný.

Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pôsobí na právne vzťahy, ktoré upravuje priamo, nie sprostredkované, prostredníctvom podnikových kolektívnych zmlúv. Vznikajú z nej priamo právne nároky jednotlivých zamestnancov, resp. aj kolektívne nároky. Z tohto priameho účinku kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa však nemožno dôvodiť, že kolektívna zmluva vyššieho stupňa je výslovné nadradená podnikovej kolektívnej zmluve. ZoKV neustanovuje priamu požiadavku súladu podnikovej kolektívnej zmluvy s kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa, ich vzájomný vzťah je vymedzený iba negatívnym spôsobom v podobe neplatnosti podnikovej kolektívnej zmluvy v tej časti, v ktorej priamo odporuje úprave pracovnoprávnych nárokov alebo podmienok zamestnávania obsiahnutých v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

Obdobne sa tento mechanizmus uplatní aj vo vzájomnom vzťahu kolektívnych zmlúv a iných pracovnoprávnych predpisov, ktoré umožňujú kolektívnym

zmluvám upraviť nároky zamestnancov odchylným spôsobom. Záväzok, kolektívne dohodnutý v kolektívnej zmluve je neplatný v tom rozsahu, v akom odporuje legislatívnej úprave, obsiahnutej v pracovnoprávnom predpise. Pri zohľadnení uvedeného tak odchylnosť úpravy toho istého nároku v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa, ktorou je zamestnávateľ viazaný a súčasne v podnikovej kolektívnej zmluve, je prípustná do tej miery, do akej si vzájomne neodporujú. Za neplatne dojednané by sa považovalo i ustanovenie, ktoré by sa odvolávalo na právny predpis, ktorý by v čase takéhoto dojednania nebol ešte platný a účinný - a to za predpokladu, ak by k plneniu podľa kolektívnej zmluvy malo prísť pred účinnosťou právneho predpisu a to v priamom rozpore s právnym predpisom, účinným v okamihu uzatvorenia kolektívnej zmluvy a následnom plnení.

ÚPRAVA NÁROKOV V PODNIKOVEJ KOLEKTÍVNEJ ZMLUVE TAK MÔŽE BYŤ ODLIŠNÁ OD ÚPRAVY V KOLEKTÍVNEJ ZMLUVE VYŠŠIEHO STUPŇA VÝLUČNE V POZITÍVNYM ZMYSELE, T.J. UPLATNÍ SA § 231 ODS. 1 ZP, KTORÝ HOVORÍ O VÝHODNEJŠEJ ÚPRAVE. Odlíšná úprava v podnikovej kolektívnej zmluve tak môže byť všeobecne priaznivejšia a pre zamestnancov, ktorí sú adresátmi predmetnej úpravy pracovnoprávnych nárokov výhodnejšia.

Hoci medzi obidvoma stupňami kolektívnych zmlúv nie je možné identifikovať priamu väzbu, nevýhodnejšia úprava pracovnoprávnych nárokov v podnikovej kolektívnej zmluve by nespôsobilá neplatnosť záväzkov ako takých, ale stali by sa reálne neúčinnými, keďže by sa v tomto prípade automaticky uplatnila viazanosť zamestnávateľa kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa. Zamestnávateľ by teda musel voči zamestnancom aplikovať výhodnejšiu úpravu v zmysle kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa.

Ak by na základe neplatného ustanovenia kolektívnej zmluvy prišlo k poskytnutiu plnenia zamestnancom, išlo by v zmysle ZP o bezdôvodné obohatenie a neoprávnený majetkový prospech.

Vypracoval: JUDr. Marek ŠVEC, PhD.
vedúci Úseku ekonomiky a kol.vyjednávania OZ KOVO

BOZP : KAMPAŇ ZDRAVÉ PRACOVISKÁ PRE VŠETKY VEKOVÉ KATEGÓRIE

Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, zamestnávateľov i celú spoločnosť. To je hlavným poslanstvom kampane Zdravé pracoviská.

Kampan Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie má tri kľúčové ciele:

- propagovať udržateľnú prácu s takými pracovnými podmienkami, ktoré umožnia zamestnancom jej dlhodobý výkon od začiatku až po skončenie produktívneho pracovného života,
- predchádzať zdravotným problémom počas pracovného života,
- ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

Prečo je táto kampan taká dôležitá?

Európskeho trhu práce sa čoraz významnejšie dotýka s problémom starnúcej pracovnej sily. Zákonný vek odchodu do dôchodku sa v jednotlivých členských štátoch Európskej únie zvyšuje, v dôsledku čoho sa predlžuje aj produktívny pracovný život. Výkon práce v zodpovedajúcich a zdraví neškodlivých pracovných podmienkach prospieva fyzickému a duševnému zdraviu a vhodné riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zvyšuje produktivitu a efektívnosť práce zamestnancov. Hoci nepriaznivý demografický vývoj môže spôsobovať problémy trhu práce, zaistenie udržateľnej práce súčasných zamestnancov prispieva k zvládnutiu týchto výziev.

Kto sa môže kampane zapojiť?

Do kampane sa môžu zapojiť jednotlivci, ako aj organizácie rôznych veľkostí vo všetkých odvetviach hospodárstva, vrátane malých a stredných podnikov. Je určená najmä:

- manažérom, vedúcim zamestnancom a zamestnancom,
- odborovým zväzom a zástupcom zamestnancov pre oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia,
- odborníkom z oblasti BOZP a ľudských zdrojov,
- profesijným združeniam,
- poskytovateľom odbornej prípravy a vzdelávania.

Ako sa môžete zapojiť?

- do kampane sa môžete zapojiť tak, že:
- budete šíriť a zverejňovať materiály kampane na podporu zvyšovania povedomia verejnosti o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci,
  - budete organizovať aktivity a podujatia, ako sú školenia, konferencie a súťaže v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
  - budete používať a presadzovať praktické nástroje pre riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s ohľadom na vek zamestnancov,
  - zapojíte sa do súťaže o Cenu za dobrú prax v rámci kampane Zdravé pracoviská,
  - zúčastníte sa Európskych týždňov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v rokoch 2016 a 2017,
  - stanete sa oficiálnym alebo národným partnerom kampane,
  - nezabudnete sledovať aktivity kampane na sociálnych sieťach Facebook, Twitter, LinkedIn alebo v iných sociálnych médiách.

Sú nejaké dôležité termíny kampane?

- začiatok kampane: **apríl 2016**,
- Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci: **október 2016 a október 2017**,
- odovzdávanie ocenenia Cena za dobrú prax: **apríl 2017**,
- konferencia Zdravé pracoviská: **november 2017**.
Nezabudnite, že zdravé pracoviská sú predpokla-

dom pre udržateľnú prácu a prevencia počas pracovného života je kľúčom k riešeniu problémov spojených so starnutím pracovnej sily.

Sledujte kampan tu: <https://www.healthy-workplaces.eu/all-ages-splash-page>

Spracovala: Ing. Timea SZABÓOVÁ, vedúca Úseku ZIBP a vzdelávania OZ KOVO, Bratislava

Prečítajte si!

Vážení priatelia.

Začiatkom každého kalendárneho roka vám Odborový zväz KOVO pravidelne ponúka možnosť zúčastniť sa vzdelávacích aktivít z rôznych oblastí, ktoré by vás mohli zaujímať a byť prínosom pri výkone vašej práce v podnikoch.

Do súčasného katalógu vzdelávania, ktorý si môžete nájsť priamo vo vašich mailových schránkach, na zväzovej webovej stránke www.ozkovo.sk alebo vyžiadať na príslušných metodických pracoviskách, sme zaradili pravidelne sa opakujúce odborné semináre z individuálnych a kolektívnych pracovnoprávnych vzťahov a ekonomiky, ako aj absolútne nové témy, zamerané na osobný rozvoj a prácu s novými médiami.

Dúfame, že vás naša ponuka osloví a zúčastníte sa vzdelávacích aktivít v čo najväčšom počte. Spolu s našimi lektormi sa na vás už veľmi teším a zostávam s pozdravom.

Ing. Timea Szabóová, vedúca Úseku ZIBP a vzdelávania OZ KOVO

Z AUTOMOBILOVÉHO PRIEMYSLU

V TRNAVSKOM PEUGEOTE SI ZAMESTNANCI PRILEPŠIA

Trnavská automobilka PSA Peugeot Citroën bude počas tohto roka zamestnancom vyplácať prémie za minuloročné výsledky v celkovej výške 480 eur. Prémia bola prvýkrát dohodnutá v rámci kolektívneho vyjednávania v minulom roku, vedenie automobilky jej vyplatenie potvrdilo po oznámení finančných výsledkov automobilovej skupiny PSA Peugeot Citroën. Zamestnancom automobilky bude priznaný aj koncernový bonus minimálne 270 eur za výsledky ozdravného projektu BACK IN THE RACE. Okrem všeobecného navýšenia mzdy od 1. januára 2016 o 30 eur mesačne si teda zamestnanci počas tohto roku prílepšia ešte o 750 eur.

Spoločnosť PSA dosiahla vlni čistý zisk vo výške 1,202 miliárd eur, kým v roku 2014 zaznamenala stratu vo výške 555 miliónov eur. Prevádzkový zisk spoločnosti sa vyšplhal na 2,733 miliárd eur. Automobilka v Trnave vlni prvýkrát vyrobila viac ako 300 tisíc vozidiel, čo je maximálna kapacita závodu v trojzmennej prevádzke. Priemerná mesačná mzda v automobilke v roku 2015 bola podľa hovorca Petra ŠVECA 1.331 eur. Výrobný zamestnanec s najnižšou mzdou zarobí od 1. januára mesačne asi 850 eur, plus tzv. 13. plat. Polovicu z neho automobilka vypláca zamestnancom pred letnými prázdninami, druhú polovicu pred Vianocami.

PSA Peugeot Citroën v Trnave zamestnáva takmer 3 500 ľudí, z toho asi 800 je zamestnaných cez agentúry dočasného zamestnávania.

VOLKSWAGEN INŠTALUJE ROBOTY DO NOVEJ KAROSÁRNE

Približne 500 miliónov eur predstavuje investícia do novej karosárne v bratislavskom závode Volkswagen Slovakia. Ako informoval hovorca spoločnosti, Vladimír MACHALÍK, bola ukončená hrubá stavba a v týchto dňoch sa začnú postupne inštalovať najmodernejšie zvracie technológie a približne 500 robotov. Inštaláciou zariadení a robotov sa bude zaoberať približne 800 ľudí. V karosárni sa budú vyrábať karosérie pre Porsche Cayenne. Základný kameň novej karosárne s rozlohou 35.700 m² bol položený v apríli 2015. Pracovať tu bude 200 vysokokvalifikovaných zamestnancov na pracovnú zmenu. Uvedenie do prevádzky je naplánované na rok 2017.

Volkswagen Slovakia vyrobil na Slovensku od roku 1991 viac ako štyri milióny vozidiel. Patrí k najväčším zamestnávateľom, exportérom i investorom v krajine. Zamestnáva viac ako 9900 ľudí.

EMBRACO VYROBILLO 55 MILIÓNOV KOMPRESOROV

Rekordný rok najväčšieho zamestnávateľa na Spiši. Aj tak by sa dal charakterizovať rok 2015, ktorý považuje za mimoriadne úspešný spoločnosť Embraco Slovakia, ktorá sa zaoberá výrobou hermetických kompresorov.

Slovenská fabrika ku koncu minulého roka zamestnávala vyše 2,3 tisíce ľudí, z toho tretinu žien. „Už po štvrtý raz po sebe prekonal Embraco Slovakia svoj rekordný ročný objem výroby. Kým v roku 2014 vyprodukoval závod 4,796 milióna kompresorov a kondenzačných jednotiek pre komerčné a domáce chladenie, vlni tu už bolo rekordných 5,168 milióna kusov výrobkov a tržby fabriky dosiahli 231 miliónov eur,“ potvrdil globálny riaditeľ pre výskum a vývoj spoločnosti, Norbert BRATH.

Rok 2015 bol pre firmu, ktorá je nosným zamestnávateľom v Spišskej Novej Vsi a okolí, veľmi úspešný aj v iných oblastiach, nielen v objeme výroby. Vlni tu vyrobili v poradí už 55-milióny kompresor. Keby sa takýto počet kompresorov dal poukladať okolo Slovenska, niekoľkokrát by to obkolesil. N. BRATH si mimoriadne cení aj dosiahnuté úspechy a ocenenia v oblasti inovácií a životného prostredia. „Získali sme cenu za ekológiu v súťaži Via Bont Slovakia i celoslovenské ocenenie Zlatý mravec v oblasti odpadového hospodárstva,“ a dodáva: „Spoločnosť tiež získala druhé miesto v súťaži Inovatívny čin roka a otvorila tiež globálne podporné centrum v Košiciach, kde sústreďuje kľúčové procesy v oblasti financií a ľudských zdrojov. Aktuálne robí nábor expertov i absolventov na pozície v oblasti marketingu, logistiky, nákupu či IT.“

Generálny riaditeľ Embraco Slovakia, Giuseppe DARESTA tvrdí, že v tomto roku chcú opäť prekonať rekordný ročný objem výroby a vyrobiť viac ako 5 miliónov kusov kompresorov. Ťažiskovými odberateľmi sú štáty v Severnej Amerike, ale aj Turecko a krajiny západnej Európy. „Plánované investície našej spoločnosti na tento rok sú v objeme 5,75 milióna eur, z toho tri percentá chceme investovať do výskumu a vývoja. V apríli tohto roku chceme spustiť výstavbu technologického centra,“ podčiarkol G. DARESTA.

Význam firmy pre región potvrdil aj primátor Spišskej Novej Vsi, Ján VOLNÝ: „Za devätnásť rokov, odkedy sa Embraco etabloval na Slovensku, je firma nosným zamestnávateľom na Spiši. Firma bola garantom zamestnanosti aj v časoch krízy a je ním aj dnes. Aj vďaka nej je nezamestnanosť v okrese na úrovni 14,9 percenta a v meste Spišská Nová Ves len 8,9 percenta,“ podčiarkol primátor VOLNÝ.

(r, Síta, Pravda)

ZO ZAHRANIČIA

Bude zmluva TTIP dojednaná do leta?

Európska únia má v úmysle dokončiť rokovania o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP) s USA do leta 2016. Je to nevyhnutné v prípade, že sa má dohoda uzavrieť pred výmenou amerického prezidenta. Dohoda by európskej aj americkej ekonomike mala priniesť výhody vo výške viac ako 100 miliárd USD. Partnerské strany sa podľa slov európskej komisárky pre obchod, Cecílie Malmströvej dohodli, že budú rokovať vo februári, v apríli a júli s cieľom vytvoriť konsolidovaný text, týkajúci sa takmer všetkých oblastí, vynechajú však najcitlivejšie oblasti, napríklad poľnohospodárske kvóty. Najskôr budú diskutovať o sektore služieb, otvorení verejných tendrov a o návrhu EÚ, ktorý sa týka vytvorenia nového súdu, ktorý by riešil spory medzi firmami a štátmi. Ide o jednu z najkontroverzejších častí dohody, ktorá by sa mala uzavrieť.

Pravidlá medzi štátmi a investormi majú za cieľ chrániť spoločnosti pred nespravodlivým prístupom zo strany vlád. Myšlienka zo strany EÚ na vytvorenie nového súdu je odpoveďou na kritiku, podľa ktorej by systém súkromných arbitráží dal nadnárodným firmám možnosť ísť proti platnej legislatíve, ktorá sa týka napríklad životného prostredia či verejného zdravia.

(TASR)

Novinky z rokovaní európskych štruktúr

- **ETUC a Európske odborové federácie** uskutočnili spoločný európsky výskum, zameraný na realitu náročných povolání. Požadujú explicitné uznanie náročnej práce.
- **EU:** Komisia predložila Rade odporúčanie, týkajúce sa vytvorenia Národných rád pre konkurencieschopnosť, ktoré by v Eurozóne mali byť povinné. Odbory tieto rady nepovažujú za nutné a obávajú sa, že dôjde k ovplyvneniu autonómie sociálnych partnerov, pokiaľ sa jedná o vyjednávanie miezd.
- **EU:** Očakáva sa, že do roku 2017 vstúpi do EU 3 milióny migrantov, čo by malo mať podľa Európskej komisie výrazne pozitívny dopad na ekonomiku.
- **EU:** Komisia požaduje, aby v rámci rozhovorov EU – USA (TTIP) bol presadzovaný ambiciózný prístup k právam pracujúcich a k trvale udržateľnému rozvoju.
- **Eurostat:** Ročná miera inflácie v Eurozóne bola podľa bleskových odhadov 0,2 % v roku 2015. Ceny potravín vzrástli o 1,2 %, zatiaľ čo ceny energií poklesli o 5,9 %.

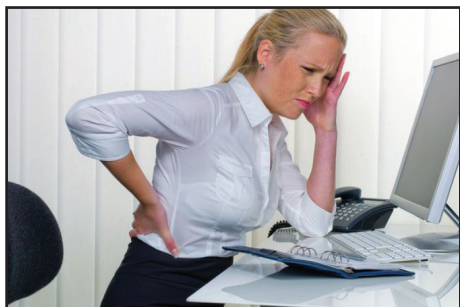
Prípravila: J. ŠPAČKOVÁ, krátené red.

ŠEŠŤ MÝTOV O BOLESTI CHRBTICE: POKOJ, TABLETKY A CVIČENIE? ALE AJ...

Bolí ma chrbát. Veta, ktorú 80 % z nás vyslovilo minimálne raz vo svojom živote. Bolesť chrbtice sa stala fenoménom a jedným z hlavných neuhov moderného života. Aké sú mýty o bolestiach chrbtice?

1. Chrbát bolí z nosenia ťažkých vecí

Často sa domnievame, že práve nosenie ťažkých vecí je hlavnou príčinou bolesti chrbta. V skutočnosti je táto príčina skôr zriedkavá a omnoho častejšie si bolesť chrbta vyvoláme jednoduchými každodennými aktivitami s nesprávnym držaním tela, keď dochádza ku svalovej nerovnováhe a nadmerné preťažovanie len jednej skupiny svalov narušá statiku chrbtice.

2. V práci postačí vymeniť stoličku

Až 70 % zamestnancov na Slovensku má sedavé zamestnanie, sedenie v kancelárii a práca pri počítači sú dnes bežnou súčasťou života väčšiny z nás. Mnohí sa stretávajú s bolesťou chrbta, ktorá nie je dôsledkom výlučne zlej stoličky, ale najmä nesprávneho sedenia na nej. Pri dlhodobom sedení sú navyše platničky stlačené a ich výživa je nedostatočná. Preto je dôležité aspoň z času na čas vykonať za kancelárskym stolom pohyb, vstať, poprechádzať sa a rozcvičiť sa. Správna stolička (napríklad tzv. dynamická, resp. podloženie nôh pri sedení, striedanie sedu na stoličke a fitlopte, použitie sedacieho klinu) pomôže, ale nespasí. Dôležité je aj kontrolovať si svoje telo.

3. Na boľavý chrbát pomôže pokoj

V akútnom stave, napríklad po seknutí v krížoch, je jeden, dva dni určite vhodný pokojový režim.

Týždeň ležať ako lazar sa však neodporúča. Aj keď má človek akútne bolesti krížov, treba robiť aspoň nejaký pohyb, aby sa platničkám zabezpečila výživa. Hoci seknutý pacient leží pripútaný na lôžko a bolesť mu ešte nedovolí veľmi sa hýbať, môže začať s dýchacími cvikmi a posilňovaním panvového dna. Hlboké svaly chrbta nám totiž drží aj bránica a spoločne so svalmi panvového dna vytvára jeden komplex.

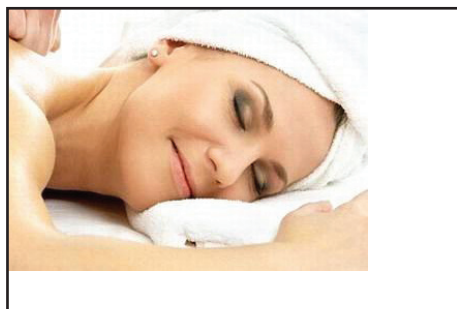
4. Bolesť chrbta liečia tabletky

Analgetiká (lieky proti bolesti, ku ktorým sa uchyluje 72 % pacientov s bolesťami chrbtice) nelie-

čia, len „odstrihnú bolesti jazyk“. Bolesť je však potrebný fenomén, ktorým nám náš organizmus dáva najavo, že čosi nie je v poriadku. Nikto netvrdí, že je nevyhnutné trápiť sa v bolestiach, liečivá však netreba považovať za jediné riešenie problémov. K dispozícii sú aj myorelaxanciá, ktoré pomôžu uvoľniť spastické svaly, alebo vysoké dávky B vitamínov v lieku, zabezpečujúce regeneráciu poškodených nervov chrbta. Len malá časť pacientov je ochotná rehabilitovať a robiť niečo, čo vyžaduje ich aktívnu účasť.

5. Príčiny bolesti chrbta sú vždy fyzické

Nie je to pravda. Okrem známych fyzických príčin ako zaťažujúce polohy, zle vykonávané športy, sedavý spôsob života, obezita, rednutie kostí a podobne vedie k bolestiam chrbtice aj stres, úzkostlivosť, konflikty v rodine a podobne. Stresujúci spôsob života a naháňanie sa totiž spôsobuje plytké dýchanie, nesprávne držanie tela (zhrbenie sa), a to vlastne vedie ku svalovej

dysbancii v oblasti chrbtice. Aj preto môže chrbát vo zvýšenej miere bolieť počas náročných životných období. Prístroje a pomôcky určené na domáce použitie ako elektronická stimulácia (TENS) alebo vystužená tejpovacia páska fixujúca spodnú časť chrbta môžu byť riešením na určité obdobie.

6. Rehabilitácia vždy znamená zložité cviky

Aj keď v istom štádiu svalovej nerovnováhy je už naozaj vhodné zaplatiť si individuálnu hodinu s fyzioterapeutom, ktorý individuálne „na mieru ušije“ potrebné cviky, jednou z najlepších mobilizácií chrbtice je obyčajná chôdza. Keď kráčate, nie je možné, aby ste nič nerobili s chrbticou. Odporúča sa kontinuálne chodiť aspoň tridsať minút denne. Odborníci považujú dokonca za výborný pohyb chôdzu smerom dozadu, hoci tento druh pohybu sa dá pravdepodobne vykonávať len na bežeckých dráhach športovísk, keď tam nikto iný nie je.

Niečo na zasmiatie

Mamy majú tzv. tretie oko, ktorým vždy a všade vidia bodrel, ktorý je ostatným voľným okom neviditeľný.

Rozprávajú sa dve babky v dedine: „Tak čo tá vaša vnučka dostala od toho Taliana? „Hovorila že syfilis.“

„A čo to je?“

„No ja neviem. Ale asi je to väčšie ako Mercedes.“

„A ako to?“

„No, pretože povedala, že ak je to fakt pravda, tak sa v tom povezie cela dedina.“

Pri výročí svadby som slúbil žene, že ju vezmem všade, kde chce ísť. A ona povedala, že chce ísť niekam, kde je drahé. Tak som ju vzal na benzínku...

Manžel prekvapí svoju ženu v posteli s iným mužom. Zdesene zvolá: „Čo to tu robíte?“

Žena sa myknutím pleca obráti na milenca:

„Vidíš, hovorila som ti, že nemá o tom ani poňatia.“

Žena príde k lekárovi na vyšetrenie. Po vyšetrení ju lekár uspokojuje:

„Nič vážne Vám nie je. Potrebujete viac čerstvého vzduchu a teplo sa obliekať.“

Po príchode domov sa jej manžel pýta, ako dopadlo vyšetrenie.

„Som vážne chorá,“ - hovorí manželka, - „bezpodmienečne potrebujem morský vzduch a teplý kožuch!“

Chlapi dostali mimoriadne prémie a rozmýšľajú, čo s nimi: „Hodíme si mincou. Keď padne panna, ideme do krčmy. Keď orol, ideme do verejného domu. Keď zostane na hrane, kúpime nejakú drobnosť domov a keď zostane visieť vo vzduchu, dáme prémie manželkám!“

Ak je pravdou, že smiech predlžuje život, tak vďaka svojmu smiešnému platu som takmer nesmrteľný...

